

Stichting Urgente Noden Nederland
(SUNNederland)

Beleidsplan 2015-2018

Voortgaan met initiëren en verankeren van samenwerking voor noodhulp

Vooraf

Noodhulpbureaus willen bereikt hebben dat dienst- en hulpverleners bedreigende situaties voor mensen die verarmd zijn kunnen aanpakken, mede om voortgang te boeken in de hulpverlening. De gewenste impact is dat mensen in Nederland die tussen wal en schip (van regelingen) vallen niet aan hun lot worden overgelaten. De rol van sociale professionals, die samen meerdere contactmomenten met alle kwetsbare kinderen, jongeren en volwassenen hebben verdient daartoe versterkt te worden.

Voorzichtig berekend komen 100 duizend huishoudens per jaar (1 procent van alle huishoudens) in problemen die om ogenblikkelijke actie vragen. Het zijn vooral: alleenstaande ouders (met kinderen), jongeren en jonge gehandicapten, alleenstaande oudere mensen met een laag inkomen en lage opleiding, chronisch zieken en gehandicapten en ouderen met alleen een AOW-inkomen. In zeker de helft van de gevallen gaat het om allochtone ingezetenen en het betreft vrijwel altijd mensen met een laag inkomen, een lage opleiding en een beperkt draagkrachtig netwerk.

Verreikende ambitie, realistische aanpak

SUNNederland is vanaf 2005 gestart met de "uitrol" van de publiek-private samenwerkingsformule in noodhulpbureaus. De ambitie reikt heel ver: we willen op zijn minst dat vanuit gemeenten waarin 70% van de bevolking woont dienst- en hulpverleners van maatschappelijke dienstverlening tot jeugdzorg en opvang een beroep kunnen doen op een plaatselijk of regionaal noodhulpbureau voor incidentele noodhulp. Dat is nu ruim 30%. We willen dat dienst- en hulpverleners niet met lege handen staan, erger weten te voorkomen en bijdragen aan de efficiency en effectiviteit van beleid op sociaal maatschappelijk terrein. We vinden het bovendien nuttig dat de oprichting van noodhulpbureaus lokaal/ regionaal een nieuwe samenwerkingsdynamiek op gang brengt: niet onderschikkend, maar nevenschikkend functioneren als overheid en civil society, publiek-privaat dus.

Het realiseren van die ambitie vergt een stap voor stap benadering, te beginnen met de komende drie jaar. Het gaat hier om een basisinzet, een realistische ondergrond voor de periode 2015-2018. Gaande de realisatie kunnen afzonderlijke afspraken met financiers worden gemaakt om processen te verdiepen, te verbreden of te versnellen.

Samenvatting

Gestaag is het aantal professionele noodhulpbureaus toegenomen van zeven voor zeven gemeenten in 2003 naar 19 voor rond 65 gemeenten in 2014. Er ontstaat in bredere kring acceptatie. In de periode 2015-2018 wil SUNNederland werken met een basiscapaciteit van 1500 effectieve uren per jaar, waarvan 70% wordt ingezet voor het realiseren van vier tot vijf nieuwe noodhulpbureaus voor meerdere gemeenten. Het totale budget voor deze periode wordt begroot op 450 duizend euro, 150 duizend euro per jaar. SUNNederland werkt daartoe met flexibel in te zetten medeontwikkelaars.

Rond 30% van de capaciteit wordt ingezet voor de opbouw van een dienstverlenend landelijk netwerk, zowel om het functioneren van noodhulpbureaus te ondersteunen, als de geefmarkt te ontwikkelen en draagvlak voor de opvatting, dat noodhulpbureaus een essentiële aanvulling op de sociale infrastructuur vormen.

Drs. A.Tj. de Jong,
directeur SUNNederland

I. De centrale ambitie: van ruim 30% naar 70% dekking

De centrale ambitie van SUNNederland is te bereiken dat noodhulpbureaus als samenwerkingsorganisatie worden gerealiseerd en gezien als een essentiële aanvulling op de sociale infrastructuur. SUNNederland initieert en ondersteunt dit vanuit de statutaire doelstelling:

“het tot stand brengen en houden, goed laten functioneren en ondersteunen van onafhankelijke initiatieven en voorzieningen, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang, rond de hulp bij urgente noden als wettelijke regelingen daarin niet, niet voldoende of niet tijdig voorzien.”

Als een noodhulpbureau is opgericht blijft SUNNederland beschikbaar voor bruikbare adviezen bij het verder verankeren van de samenwerking, de verbreding in het werkgebied richting aanpalende gemeenten (schaalvoordelen en groter bereik realiseren). Met het Landelijk Beraad van noodhulpbureaus wordt gewerkt aan het ontwikkelen van expertise, aan afstemming en samenwerking en signaleren van mogelijkheden tot verbetering van beleid en werkwijzen bij partners. De kwaliteit van noodhulpbureaus is overigens van doorslaggevend belang voor een geloofwaardig imago van noodhulpbureaus als de partner, die helpt bij (onvoorziene) urgente noodsituaties.

Noodhulpbureaus zijn zelfstandig, zorgen zelf voor hun financiën, zowel voor de werkkosten (door subsidies van gemeenten), als het giftenbudget (bij lokale en landelijke donateurs). Ze voldoen zo veel als mogelijk aan de volgende kenmerken:

- onafhankelijk
- tripartiet samengesteld: overheid en civil society
- alleen werkend via professionele dienst- hulpverleners
- kunnen inspringen binnen 24 uur voor (financiële) noodhulp
- garantie van de lokale overheid voor de continuïteit/ werkkosten
- een giftenbudget uit particuliere bronnen (fondsen, kerken en anderen)
- een gespreksplatform over kwetsbare burgers
- handreikingen voor de partijen om hun werk te verbeteren op basis van (gegenereerde) casuïstiek, de zogenaamde signaleringsfunctie

Toe werken van een dekking van 30% naar 70% in Nederland

Als we uitgaan van de omvang van de bevolking, dan is er thans een dekking van ruim 30%. Als we uitgaan van de omvang van mensen met een bijstandsuitkering, dan nadert de dekking 50%. Het streven is in beide opzichten 70%, zodat het merendeel van de dienst- en hulpverleners voor hun cliënten terug kan vallen op een “ centraal adres voor noodhulp en advies over mogelijkheden”.

Bij het realiseren van deze ambitie houden we rekening met de volgende ervaringen:

1. Het gaat altijd om een “rijpingsproces”, waarbij partijen elkaar vaak nog moeten leren kennen. De benadering (in marketingtermen) is een pullbenadering. Je nodigt uit, ondersteunt de voorlopers. Je geeft de beoogde partners de kans zichzelf en elkaar van nut en wenselijkheid te overtuigen.
2. De looptijd van deze realiseringstrajecten is drie tot vijf jaar, het tijdsbeslag op SUNNederland gedurende die periode ligt op 700 tot 900 uur: van eerste oriënterende contacten tot het oprichtingssymposium. Eenmaal opgericht is er een grote kans op duurzaamheid.
3. Al vrij snel dient duidelijk te zijn, dat een samenwerkingsorganisatie voor noodhulp bestaande initiatieven niet vervangt, maar waar mogelijk juist stimuleert. Er zijn velen nodig om mensen in nood tijdig te bereiken. Als dat begrepen wordt is een belangrijke weerstand genomen. Noodhulpbureaus zijn in de praktijk steunend voor vele initiatieven.

II. Concretiseren met een basisinzet: oprichten en verbreden

Het realiseren van de ambitie van 70% dekking vergt een tijdshorizon die verder gaat dan drie jaar. De inzet is derhalve niet de uitkomst, maar geeft wel de richting aan. Die richting kan beter aangehouden worden door de verschuiving in de financiering: van enkelvoudige, eenmalige financiering naar meer programmatische financiering. Beiden -projectfinanciering en programmatische financiering- zijn onnodig, doch deze verschuiving verhoogt de mogelijkheid om verder te kijken dan een jaar. Voor de komende drie jaar gaat het om de samenhang van vijf doelstellingen:

1. **uitrol en verbreding in werkgebieden:** dat er noodhulpbureaus zijn om dienst-/hulpverleners handreikingen te bieden voor incidentele materiële hulp, zodat met hulpverlening voortgang wordt geboekt en aanpalende gemeenten gaan participeren.
2. **kwaliteit:** dat ze goed functioneren om te bereiken dat noodzakelijke hulp niet van toeval afhankelijk is en tijdig is.
3. **geefmarkt:** dat ze ook in de toekomst over voldoende giftenbudget kunnen beschikken van een diversiteit van donateurs, lokale en landelijke. Dat verhoogt tevens het:
4. **draagvlak:** dat er landelijk en plaatselijk een breed begrip is voor samenwerking voor mensen in nood.
5. **afstemming en synergie:** dat er landelijk samenspraak is met de partners overheid, fondsen, dienst-/hulpverlening in het kader van preventie, afstemming en synergiemogelijkheden.

1. Basisbudget en focus op uitrol

Voor de periode 2015 tot 2018 is de doelstelling jaarlijks te kunnen werken met een basisbudget van € 150.000,- . Hiermee kan een inzet worden gerealiseerd van gemiddeld 1500 declarabele uren, inclusief alle daarbij behorende kosten. Dat is € 450.000 voor drie jaar.

Bij de inzet is het uitgangspunt, dat 70% van de declarabele tijd wordt ingezet op de uitrol.

De verdeling van de (basis)inzet ziet er voor drie jaar als volgt uit:

*	70%	uitrol van noodhulpbureaus	= 3150 uur per jaar
*	10%	kwaliteitsbeleid	= 450 uur per jaar
*	5%	ontwikkelen geefmarkt	= 225 uur per jaar
*	10%	landelijk draagvlak	= 450 uur per jaar
*	5%	landelijke afstemming en signalering	= 225 uur per jaar
	100%		4500 uur per jaar

Conservatief benaderd, maar niettemin ambitieus kunnen daardoor tussen vier tot vijf noodhulpbureaus worden gerealiseerd, die functioneren voor rond 15 tot 20 gemeenten.

Als toelichting: De oprichting van een noodhulpbureau in middelgrote gemeenten als Zwolle, Delft en Haarlem vergde een inzet van rond 750 uur per op te richten noodhulpbureau met een doorlooptijd van oriëntatie tot operationeel zijn van drie tot vijf jaar. Om tot een meer regionale opzet te komen moet rekening worden gehouden met een hogere inzet.

2. Twee criteria voor de keuze van gemeenten

Waar willen we onze inzet leveren? Er zijn allerlei insteken, zoals

- Voorkeur van financiers
- Opportuniteit in aanwezigheid van initiatiefnemers

SUNNederland kiest primair voor regio's, c.q. gemeenten waar het aantal kwetsbare burgers het grootst is en waar de meeste kinderen opgroeien in gezinnen met de minste (financiële) mogelijkheden.

Met dit criterium kan in drie jaar de dekking van bijna 50% groeien naar bijna 60% als het gaat om de omvang van mensen met een uitkering op bijstandsniveau en naar rond 35% afgezet op het aantal inwoners in Nederland.

Als we kijken naar de omvang van bijstand in gemeenten ziet het plaatje er als volgt uit:

	aantal uitkeringen en gemeenten		noodhulpbureau aanwezig	
1.	> 8000	6	6	Dat zijn de vier grote steden plus: Groningen en Enschede
2.	> 7000 en < 8000	4	-	Nog te realiseren Nijmegen, Arnhem, Tilburg, Eindhoven
3.	> 5000 en < 7000	4	3	Nog te realiseren Heerlen
4.	> 4000 en < 5000	4	-	Nog te realiseren Emmen, Maastricht, Den Bosch, Dordrecht
5.	> 3000 en < 4000	12	5	Nog te realiseren voor drie gemeenten in Limburg, een in Utrecht, Noord Holland, Twente en Gelderland
6.	> 2000 en < 3000	12	2	Nog te realiseren voor 10 gemeenten in Gelderland, Limburg, Twente, Flevoland, Drenthe, Utrecht en vier in Zuid-Holland
7.	> 1500 en < 2000	14	1	Nog te realiseren als regionaal mogelijk is voor 13 gemeenten
8.	> 1000 en < 1500	23	3	Nog te realiseren als regionaal mogelijk is voor 20 gemeenten

Het beeld is enigszins scheef, omdat sommige noodhulpbureaus al een groter verzorgingsgebied hebben, maar deze benadering wijst wel de richting.

Totale inzet per jaar: 70% van de basisinzet = 1050 uur, over drie jaar 3150 uur

III. Werken aan kwaliteit en gezamenlijkheid

Voor de afzonderlijke bureaus, vooral de kleinere en die welke nog verder verankerd moeten worden in de lokale situatie is van belang, dat:

- ze een beroep kunnen doen op de expertise van collega's
- dat nagedacht wordt over efficiency, effectiviteit en samenwerking.

Het landelijk verband biedt vele mogelijkheden voor de afzonderlijke bureaus en kan niet zonder aangeboden dienstverlening.

Tegen die achtergrond wil SUNNederland in samenspraak met het Landelijk Beraad verder werken aan een " kennis, advies en expertise knooppunt".

Het gaat daarbij om interne aangelegenheden: de systemen die worden gehanteerd voor registratie, privacy, de verantwoordingen aan donateurs, etc.

Het is bovendien acht jaar geleden dat voor het laatst een handboek "plaatselijke samenwerking voor urgente noden" werd uitgebracht.

Totaalinzet per jaar: 10% van de basiscapaciteit =150 uur, over drie jaar 450 uur

IV. Ontwikkelen geefmarkt, draagvlak en landelijk partnerschap

Deze subdoelen zijn ondersteunend voor de centrale doelstelling van "oprichting en instandhouding" van noodhulpbureaus.

Geefmarkt ontwikkelen: Het ontwikkelen van een geëigende geefmarkt met een eigen systematiek wordt belangrijk naarmate het aantal noodhulpbureaus toeneemt. Dat is van belang, enerzijds om over voldoende giftenbudget te kunnen beschikken, anderzijds om betrokkenheid zowel lokaal, als landelijk gedifferentieerd te ontwikkelen. Steeds vaker zal zichtbaar gemaakt moeten worden welke impact noodhulp voor welke burgers heeft.

Draagvlak ontwikkelen: het is van groot belang, dat er brede bekendheid, begrip en acceptatie ontstaat voor het fenomeen “noodhulpbureau” bij sleutelfiguren uit de tripartiete kring van overheden, dienst- en hulpverlening, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en fondsen.

Landelijk partnerschap: er ontwikkelt zich door vele initiatieven een nieuwe, deels hybride sociaal-maatschappelijke infrastructuur voor kwetsbare burgers. Het vinden van vormen van samenwerking van allianties tot concrete projecten is voor de efficiency en effectiviteit van alle betrokkenen van belang. Partners kunnen elkaar de handen wassen of het nu gaat om nieuwe aanpakken voor het bereik van allochtone huishoudens in de knel, thuisadministratie, eigen kracht conferenties, thuisadministratietrajecten, schuldhulpverlening, etc. Het betreft ook de MVO betrokkenheid van bedrijven, woningbouwcorporaties, enz.

Totale inzet per jaar: 20% van de basiscapaciteit = 300 uur, over drie jaar 900 uur

V. Organisatie en financiering

Organisatie

Op dit moment wordt gewerkt met een centrale regie vanuit SUNNederland. Er wordt toegewerkt naar een tweezijdige benadering:

- * geografisch: verdeling van gebieden voor advisering bij het oprichten van noodhulpbureaus zo mogelijk in samenspel met noodhulpbureaus in de buurt
- * functioneel: inzet op uitrol, kwaliteit, geefmarkt, landelijk samenspel

Tenslotte

Zo mogelijk wil SUNNederland in 2015 een landelijke verkenning doen onder sleutelfiguren op het terrein van overheid en bestuur, landelijke organisaties op sociaal maatschappelijk terrein, fondsen en bedrijven naar “nut en wenselijkheid” van noodhulpbureaus. Daarbij wordt geïnventariseerd welke suggesties betrokkenen hebben voor de verdere ontwikkeling. De resultaten hiervan kunnen dan met een aantal van de geïnterviewden worden besproken in een “Noorderheide overleg” (naar het landgoed dat hiervoor als locatie beschikbaar kan komen). Een plan hiertoe is in voorbereiding.

Andries de Jong
SUNNederland
8 december 2014